

Regeringens proposition

1983/84: 33

om ändring i utsökningsbalken;

beslutad den 6 oktober 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

OVE RAINER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att kronofogdemyndigheterna inte längre skall vara skyldiga att i utsökningsmål betala ut belopp som understiger tio kronor. Vidare föreslås förenklingar av redovisningsrutinerna i vissa mål om införsel för underhållsbidrag.

Förslag till

Lag om ändring i utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om utsökningsbalken
dels att 7 kap. 16 § skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i balken skall införas två nya paragrafer, 13 kap. 20 a § och 15
kap. 24 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

16 §

Utmätningsbeloppet skall innehållas endast i den mån lönen överskjuter
det utmätningfria beloppet.

Arbetsgivaren skall tillställa
kronofogdemyndigheten innehållet
belopp på tid och sätt som myndig-
heten bestämmer. Om särskild an-
ledning föreligger, får arbetsgivaren
åläggas att omedelbart tillställa
myndigheten innehållet belopp.

Arbetsgivaren skall tillställa
kronofogdemyndigheten innehållet
belopp på tid och sätt som myndig-
heten bestämmer. *I de fall rege-
ringen föreskriver kan kronofogde-
myndigheten besluta att innehållet
belopp skall tillställas en annan
myndighet än kronofogdemyndig-
heten.*

Om särskild anledning föreligger,
får arbetsgivaren åläggas att ome-
delbart tillställa kronofogdemyn-
digheten innehållet belopp.

13 kap.

20 a §

*Kronofogdemyndigheten är inte
skyldig att betala ut belopp som un-
derstiger tio kronor. Om beloppet
inte betalas ut, tillfaller det staten.*

15 kap.

24 a §

*Kronofogdemyndigheten är inte
skyldig att betala ut belopp som un-
derstiger tio kronor. Om beloppet
inte betalas ut, tillfaller det staten.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-10-06

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Rainer, Bostrom, Bodstrom, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg.

Föredragande: statsrådet Rainer

Proposition om ändring i utsökningsbalken

1 Inledning

I en skrivelse till justitiedepartementet den 7 mars 1983 har riksskatteverket (RSV) föreslagit att kronofogdemyndigheterna inte längre skall vara skyldiga att, när överskott uppkommer i ett utsökningsmål, betala tillbaka bagatellbelopp till gäldenären. Vidare har verket i en skrivelse till finansdepartementet den 18 april 1983 föreslagit förenklingar av redovisningsrutinerna i mål om införsel i sjukpenning för underhållsbidrag.

Jag avser nu att ta upp dessa frågor.

2 Utbetalning av bagatellbelopp

2.1 RSV:s skrivelse

I skrivelsen den 7 mars 1983 har RSV anfört bl. a. följande. I den mån inbetalt belopp i utsökningsmål överstiger skulden eller försäljning av utmätt egendom ger ett överskott skall återbetalning ske till gäldenären. Någon bestämmelse om minsta belopp för återbetalning finns inte. Härav följer att kronofogdemyndigheten ibland måste återbetala också mycket små belopp. Jämförelse kan göras med vad som gäller om återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Enligt 68 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272) behöver belopp under 25 kronor inte återbetalas. Fr. o. m. den 1 januari 1983 måste kronofogdemyndigheten erlägga en avgift till postverket för varje utbetalning, f. n. 2 kr. 25 öre. Dessutom är administrationen betungande. I samband med återbetalning av bagatellbelopp har mottagaren i vissa fall tagit kontakt med kronofogdemyndigheten och framhållit

onödigheten av att betala tillbaka sådana belopp. Vissa mottagare löser inte ens ut beloppet utan det returneras till myndigheten.

RSV hemställer därför om en ny bestämmelse i utsökningsförordningen (1981: 981, UF) av innebörd att belopp under fem kronor inte skall behöva återbetalas och att beloppet i stället skall tillfalla staten.

2.2 Föredragandens överväganden

Kronofogdemyndigheternas utbetalningar av bagatellbelopp medför kostnader för staten och i många fall besvär för mottagaren som knappast står i rimlig proportion till beloppets storlek. Jag anser därför i likhet med RSV att kronofogdemyndigheternas skyldighet att betala ut sådana belopp bör begränsas. Liknande inskränkningar finns redan nu, t. ex. när det gäller återbetalning av överskjutande preliminär skatt och utbetalning av ersättning enligt brottsskadelagen (1978: 413).

RSV:s framställning tar sikte på återbetalningar till gäldenären. Enligt 4 kap. 33 § andra stycket utsökningsbalken (UB) skall en utmätning hävas, om försäljning av egendomen eller indrivning av en utmätt fordran inte kan antas ge ett överskott som gör åtgärden försvarlig. Bestämmelsen torde medföra att utbetalning av bagatellbelopp till sökanden mera sällan blir aktuell. Undantagsvis kan det emellertid förekomma. Utbetalning av småbelopp kan också äga rum till en borgenär som har panträtt eller av annan anledning har rätt att få betalt ur utmätt egendom. Även i dessa fall talar praktiska skäl för att skyldigheten att betala ut sådana belopp begränsas. Självfallet påverkas inte t. ex. upprättande av sakägarförteckning av en begränsning av utbetalningsskyldigheten.

Vad jag nu har sagt avser mål om utmätning. Även i införselmål uppkommer frågor om utbetalning av bagatellbelopp, främst i samband med målets avslutande men även någon gång under målets handläggning. En begränsning av utbetalningsskyldigheten bör därför avse både utmättnings- och införselmål.

RSV har föreslagit att gränsen för utbetalningsskyldigheten sätts vid fem kronor. För min del anser jag att gränsen bör sättas något högre, lämpligen vid tio kronor (jfr 11 § brottsskadelagen). Belopp som i enlighet med det sagda inte betalas ut bör tillfalla staten.

Bestämmelser i ämnet kräver lagform. Frågan bör därför regleras i UB. Jag förordar att bestämmelserna såvitt gäller mål om utmätning tas in som en ny 20 a § i 13 kap. och i fråga om införsel i en ny 24 a § i 15 kap. Bestämmelserna bör gälla såväl allmänna som enskilda mål.

3 Förenklad redovisning i vissa införselmål

3.1 Gällande ordning

Enligt 7 kap. 16 § andra stycket första meningen UB skall vid utmätning av lön m. m. arbetsgivaren (eller motsvarande) tillstålla kronofogdemyndigheten innehållet belopp på tid och sätt som myndigheten bestämmer. Bestämmelsen har enligt 15 kap. 19 § UB motsvarande tillämpning i mål om införsel.

När en allmän försäkringskassa för egen del eller med tillämpning av 17 § andra stycket lagen (1964: 143) om bidragsförskott har sökt införsel för underhållsbidrag, kan enligt 14 kap. 10 § UF fördelning och avräkning av influtna införselmedel ske med användande av automatisk databehandling. Enligt föreskrifter som meddelats av RSV sker fördelning och avräkning normalt genom riksförsäkringsverkets (RFV) försorg, när verkställigheten avser en underhållsberättigad som är registrerad i RFV:s ADB-system.

Har en försäkringskassa ansökt om införsel för obetalda underhållsbidrag kan verkställighet ske i sjukpenning eller annan dagersättning, som utgår på grund av sjukdom, olycksfall eller av annan sådan anledning. Försäkringskassan redovisar innehållna införselmedel till den beslutande kronofogdemyndigheten. Denna återsänder därefter utan föregående registrering i målet medlen till RFV (jfr 14 kap. 10 § andra stycket UF). Efter verkställd fördelning och avräkning översänder verket sedan en bokföringsrapport till kronofogdemyndigheten.

3.2 RSV:s framställning

I en skrivelse till finansdepartementet den 18 april 1983 har RSV anfört bl. a. följande. Mellan företrädare för RSV och RFV har förts diskussioner om att rationalisera rutinerna genom att kronofogdemyndigheterna ges möjlighet att i införselbeslut förordna att RFV omedelbart fördelar och avräknar innehållet belopp. Härigenom bokförs influtna medel snabbare och undviks den helt onödiga omgången innebärande att pengarna skickas fram och tillbaka mellan RFV och kronofogdemyndigheten. Utöver bokföringsrapporter kommer kronofogdemyndigheten att få en lista över redovisade belopp. Givetvis skall kronofogdemyndigheten som hittills få medel översända till sig då de helt eller delvis skall redovisas till en annan borgenär. — En rutin vilken medger möjlighet till omedelbar bokföring vid RFV är synnerligen angelägen eftersom den sparar resurser hos både kronofogdemyndigheter och försäkringskassor. Uppskattningsvis handläggs 23 000 införselbeslut i sjukpenning m. m. för underhållsbidrag.

RSV hemställer med stöd av det anförda om de författningsändringar som krävs för att de förordade rutinerna skall kunna tillämpas.

3.3 Föredragandens överväganden

De förslag till förenklad redovisning i vissa införselmål som RSV har lagt fram kan medföra icke oväsentliga rationaliseringsvinster utan att man fördenskull behöver befara att säkerheten i redovisningen minskar. Jag förordar därför att förslaget genomförs.

Nya redovisningsrutiner i enlighet med förslaget kräver att undantag görs från 7 kap. 16 § andra stycket första meningen UB som, jämfört med 15 kap. 19 § UB, ålägger en arbetsgivare att *tillställa* kronofogdemyndigheten det innehållna beloppet. Undantaget bör ges formen av ett bemyndigande för regeringen att föreskriva att kronofogdemyndigheten i vissa fall får besluta att det innehållna beloppet skall tillställas en annan myndighet än kronofogdemyndigheten. Föreskrifter om detta bör lämpligen meddelas i UF. Där bör sålunda anges att när en försäkringskassa fått införsel i sjukpenning m.m., det innehållna beloppet skall få redovisas till RFV. Bemyndigandet bör tas in som en ny andra mening i andra stycket av 7 kap. 16 § UB.

Enligt den nuvarande andra meningen i 7 kap. 16 § andra stycket kan en arbetsgivare, om särskild anledning föreligger, åläggas att omedelbart – utan hinder av vad som tidigare beslutats – tillställa kronofogdemyndigheten innehålllet belopp. Den bestämmelsen bör bilda ett nytt tredje stycke i paragrafen.

I 7 kap. 17 § finns en särskild bestämmelse för den situationen att en arbetsgivare betalar ut lön i uppenbar strid mot ett beslut om löneutmätning (eller införsel, se 15 kap. 19 §) eller underlåter att inom föreskriven tid eller på anfordran tillställa kronofogdemyndigheten innehålllet belopp. Myndigheten får då hos arbetsgivaren genast utsöka vad denne skulle ha innehållit eller har innehållit. Vidare kan enligt 21 § en arbetsgivare, som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att inom föreskriven tid tillställa kronofogdemyndigheten belopp som skulle ha innehållits enligt beslut om löneutmätning, dömas till böter. En motsvarande straffbestämmelse såvitt gäller införsel finns i 15 kap. 25 § UB.

Det kan diskuteras om inte dessa bestämmelser borde, som en följd av ändringarna i 7 kap. 16 §, ändras så att de täcker inte bara underlåten betalning till kronofogdemyndigheten utan också underlåten betalning till en annan myndighet. Med tanke på att den nyss förordade möjligheten för arbetsgivaren att tillställa annan än kronofogdemyndigheten det innehållna beloppet är avsedd endast för situationer då myndigheter är sökande resp. arbetsgivare föreligger emellertid inte f. n. något behov av att ändra också dessa bestämmelser. Om det senare skulle visa sig önskvärt att utvidga den förenklade redovisningsmöjligheten till att omfatta även andra än myndigheter, får saken tas upp på nytt. I så fall får också övervägas om en motsvarande ändring bör göras i 7 kap. 18 §, som i fall då gäldenären arbetar i annans förvärvsverksamhet utan lön eller mot uppenbart för låg

ersättning, ger kronofogdemyndigheten möjlighet att ålägga arbetsgivaren att till myndigheten utge vad som skulle ha kunnat tas ut genom utmätning om skälig lön hade utgått.

Jag vill understryka att kronofogdemyndigheten även med redovisningsrutiner i enlighet med det anförda har kvar det fulla ansvaret för målet. Myndigheten skall alltså tillämpa bestämmelserna i bl. a. 7, 13 och 15 kap. UB på samma sätt som i ett vanligt mål om löneutmätning eller införsel.

Godtar riksdagen det förslag som jag nu lägger fram ankommer det på chefen för finansdepartementet att senare för regeringen anmäla de ändringar i UF som förslaget påkallar.

4 Ikraftträdande m. m.

De nya reglerna bör träda i kraft så snart som möjligt. Jag föreslår att ikraftträdandetidpunkten sätts till den 1 januari 1984. Några övergångsbestämmelser torde inte behövas.

Med hänsyn till de aktuella frågornas beskaffenhet bör lagrådets hörande kunna underlåtas.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att anta ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om ändring i utsökningsbalken.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

